



## Zapisnik

### seje Sveta COBISS.Net

26. 10. 2021, online

Seja je potekala online prek orodja Zoom v torek, 26. 10. 2021, od 10.00 do 11.15.

#### Prisotni:

*Člani Sveta COBISS.Net:*

Dr. Aleš Bošnjak; IZUM, Slovenija; (*direktor*)

Dr. Ismet Ovčina; Nacionalna in univerzitetna knjižnica Bosne in Hercegovine; (*direktor*)

Nevenka Hajdarović; Nacionalna in univerzitetna knjižnica Bosne in Hercegovine; (*vodja NCC*)

Dr. Vladimir Pištalo; Nacionalna knjižnica Srbije; (*direktor*)

Dragica Lompar; Nacionalna knjižnice Črne gore »Đurđe Crnojević«; (*direktorica*)

Žaklina Gjalevska; Nacionalna knjižnica Severne Makedonije; (*vodja NCC*)

Željka Komlenić; Nacionalna in univerzitetna knjižnica Republike Srbske v Bosni in Hercegovini;  
(*vodja NCC*)

Rumyana Petrova; Nacionalna knjižnica sv. Cirila in Metoda, Bolgarija; (*vodja NCC*)

Vjenceslava Ševaljević; Nacionalna knjižnica Črne gore »Đurđe Crnojević«; (*vodja NCC*)

Vesna Stevanović; Nacionalna knjižnica Srbije; (*vodja NCC*)

Arta Kqiku; Knjižnica Akademije znanosti in umetnosti Kosovo

Albana Velianj; Knjižnica Akademije znanosti in umetnosti Kosovo; (*direktorica*)

Mirlona Buzo; Knjižnica Akademije znanosti Albanije

Ddr. Bhanu Neupane; UNESCO

### *Povabljeni:*

Davor Bračko; IZUM, Slovenia; (*koordinator COBISS.net*)

Petra Bridges; IZUM, Slovenija; (*zapisnik*)

### **Opravičeno odsotni:**

Krasimira Aleksandrova; Nacionalna knjižnica sv. Cirila in Metoda, Bolgarija; (*direktorica*)

Viljem Leban, direktor Narodne in univerzitetne knjižnice; (*direktor*)

Gašper Hrastelj; predstavnik Slovenske nacionalne komisije za UNESCO

### Dnevni red seje:

- Uvodni nagovori dr. Ismeta Ovčine, predsednika Sveta COBISS.Net; ddr. Bhanuja Neupaneja, predstavnika Unesca; dr. Aleša Bošnjaka, direktorja IZUM-a
- Potrditev zapisnika prejšnje seje
- Projekt razvojne pomoči za širitev mreže COBISS.net
- Možnosti pridružitve Hrvaške v mrežo COBISS.net in sodelovanje nacionalnih knjižnic
- Predstavitev servisa Unpaywall – odprti dostop do brezplačnih znanstvenih in strokovnih člankov
- Razno

Kot predsednik Sveta COBISS.Net je sestanek vodil Ismet Ovčina. V uvodnem pozdravu se je vsem zahvalil za udeležbo in rekel, da upa, da bo naslednja seja potekala v živo, in ne prek interneta. Nato so člani Sveta potrdili dnevni red seje. Prisrčno je pozdravil tudi nove člane. To so: Vladimir Pištalo, Dragica Lompar in Gašper Hrastelj. Vprašal je člane Sveta, ali se strinjajo, da sprejmejo Gašperja Hrastelja, vodjo slovenskega urada Unesca, kot novega člana Sveta in ni bilo nobenih ugovorov.

V pojasnilo je Aleš Bošnjak povedal, da je IZUM tudi Unescov center II. kategorije, zato je smiselno v Svet poleg Bhanuja Neupaneja vključiti tudi slovenskega predstavnika Unesca.

Vsi so z dvigom rok potrdili novega člana Sveta COBISS.Net.

Nato je Ismet Ovčina povedal, da se bo direktor Nacionalne knjižnice Severne Makedonije seji pridružil uro kasneje. Besedo je predal Bhanuju Neupaneju.

Bhanu Neupane je pozdravil vse in rekel, da je to, formalno vzeto, šele druga seja Sveta COBISS.Net in dobra priložnost, da se začne na novo. Seja predstavlja dobro priložnost, da se vsi spomnijo na premiso IZUM-a postati Unescov center, na pogajanja s slovensko vlado in na multilateralno odločitev o imenovanju IZUM-a – vse države so potrdile IZUM kot Unescov center. Pogodba je bila podpisana septembra 2012 za obdobje 6 let, vendar do lani ni bila v celoti v veljavi. Podlaga je bila izmenjava znanja in rezultatov raziskav znotraj okvira avtomatizacije knjižnic; pomembni naj bi bili rezultati, za okrepitev izmenjave znanja bi bilo potrebno tesno sodelovanje in treba je izboljšati

naše aktivnosti na področju izobraževanja. Tudi druge države članice bi morale organizirati centre znanja. Ni več leto 2012 in obstajajo cilji na področju trajnostnega razvoja, ki bi jih bilo treba doseči do leta 2030. Tudi tehnološka raven se je od leta 2012 spremenila in umetna inteligenca je zdaj prevladujoča. Srečno naključje je, da ima Mednarodni raziskovalni center za umetno inteligenco (International Research Centre on Artificial Intelligence, IRCAI) sedež tudi v Sloveniji, umetno inteligenco je treba vgraditi v IZUM-ove aktivnosti. Neupane je pripravil oceno o tem, kako so se spremenili cilji; z veseljem deli svoja opažanja, vendar je poudaril tudi, da se je treba odločiti, kaj se lahko stori v letih 2021 in 2022.

Aleš Bošnjak se je nato zahvalil Neupaneju in pozval vse, naj povedo svoja mnenja. Rekel je, da bosta zadnja dva meseca v letu 2021 zelo aktivna. Rezultat številnih pogajanj je, da je slovensko Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport za letos odobrilo subvencijo v višini 20.000 EUR. Potekajo tudi pogajanja z drugim pristojnim ministrstvom (Ministrstvo za zunanje zadeve), pri katerem upamo, da bomo vključeni v njihov okvirni načrt za naslednje leto. V načrtu za leto 2021 so izobraževanje ter uvedba novih storitev COBISS in storitev na področju informacijskega sistema o raziskovalni dejavnosti ter izboljšave na področju znanstvenih bibliografij. Države, ki že uporabljajo storitve COBISS in E-CRIS, so dobrodošle, da se prijavijo, vendar je potreben načrt, kako bodo porabile sredstva znotraj tega programa. Glede subvencije v višini 20.000 EUR nam je bilo svetovano, naj se denar porabi glede na število knjižnic, ki sodelujejo v mreži COBISS.net v posamezni državi: 8.000 EUR za Srbijo, po 3.000 EUR za Severno Makedonijo in Črno goro, 3.000 EUR za Bosno in Hercegovino, 2.000 EUR za Republiko Srbsko in 1.000 EUR za Bolgarijo. Vsaka država mora pripraviti akcijski načrt in napisati kratek predlog o tem, kako bo porabila sredstva; kratek opis dejavnosti, ki jih bo izvedla, bo v začetni fazi zadoščalo. Do konca fiskalnega leta (31. december 2021) je treba posredovati račune, na osnovi katerih se bo dokazalo, kako se bodo sredstva porabila. V predlogu mora biti navedeno, katere dejavnosti, povezane z izobraževanjem, se bodo izvedle, npr. tečajji, predstavitve novih orodij COBISS, zelo se priporoča tudi promocija novih funkcionalnosti, kot sta dCOBISS ali SICRIS, če jih država še ne uporablja, ali pa konkretne funkcionalnosti (npr. če veliko knjižnic že uporablja katalogizacijo, ne pa izposoje, je treba uvesti COBISS/Izposoj) – če je konkretna funkcionalnost nova za večino knjižnic, je projekt primeren za pridobitev finančnih sredstev. Davor Bračko je bil imenovan za koordinatorja in bo preučil vse predloge ter nato pripravil oceno stroškov. Skrajni rok za prvi osnutek je 15. november 2021. Vključitev novih vrst knjižnic je prav tako primerna za financiranje, vendar ne, kar se tiče strojne opreme, pač pa, kar zadeva konverzije, pripravo zapisov za bibliografije, usposabljanje, ki ga lahko izvedejo IZUM ali ustrezno usposobljeni lokalni predavatelji. Izrazil je upanje, da bodo vsi lahko porabili dodeljena denarna sredstva, če pa vseh sredstev ne bo možno porabiti, bodo ta sredstva lahko preusmerjena drugi državi. Ena od držav iz družine COBISS.net na žalost ni upravičena do sredstev (Slovenija), ker jo v celoti financira slovensko ministrstvo, vendar upamo, da bodo v prihodnosti na voljo druge možnosti financiranja.

Ismet Ovčina je povedal, da mu je žal, ker v tem trenutku nimajo vse države mreže COBISS.net enakih pravic do financiranja oz. ne morejo izkoristiti istih instrumentov pomoči, vendar je pozdravil dobro novico.

Ni bilo razprave in predlog je bil soglasno sprejet. Vse je spomnil na to, da je treba poslati predloge najkasneje do 15. novembra 2021.

Aleš Bošnjak je dodal, da bo vsem poslano vabilo skupaj s primerom predloga, da bi tako zagotovili, da bo predlog v obliki, kot jo zahteva ministrstvo.

Naslednja točka dnevnega reda je bila potrditev zapisnika prejšnje seje; na zapisnik ni bilo nobenih komentarjev in bil je sprejet.

Aleš Bošnjak je omenil, da so zapisniki prejšnjih sej na voljo na spletni strani; poslana je povezava, kar je zlasti pomembno za nove člane Sveta.

Naslednja točka dnevnega reda je bil projekt razvojne pomoči za širitev mreže COBISS.net.

Aleš Bošnjak je povedal, da je že razložil načrt v prejšnji točki in da nima ničesar dodati. Rekel je tudi, da bi bilo koristno pridobiti odobritev Ministrstva za zunanje zadeve, kajti ko bomo pod njihovim okriljem, lahko začnemo dolgoročnejše načrte. IZUM je sestavil predlog in zdaj čaka na potrditev; predlog se večinoma nanaša na izobraževanje in širitev informacij. Ponovno je prosil druge člane, naj pozovejo njihova ministrstva in UNESCO, da naj za naslednje leto prispevajo kakšna sredstva. Ministrstvo za zunanje zadeve je reklo tudi, da ko bomo razvili nove funkcionalnosti, lahko gremo na veleposlaništva sodelujočih držav in izvedemo predstavitve za pristojna ministrstva. Če obstaja možnost pridobitve finančnih sredstev v drugih sodelujočih državah, se lahko organizirajo predstavitve za njihove vlade in veleposlaništva.

Bhanu Neupane je nato poudaril dve stvari, ki sta ga zelo razveselili. Prvič: na voljo so nekateri viri za zagon dejavnosti. Če so predlagani projekti znotraj okvira odprtosti znanja, bi UNESCO z veseljem prispeval nekaj tisoč evrov. Rekel je tudi, da bi bilo treba ponovno vzpostaviti stik z EU. V preteklosti so bili pripravljeni pomagati, vendar so se širile govornice in sodelovanje je ugasnilo; zdaj pa je čas, da se med IZUM-om in EU ponovno vzpostavijo stiki, ki bi pomagali širiti storitve. Na kratko: UNESCO bo prispeval enak znesek kot ministrstvo, če bo predlagani projekt vključeval odprtost znanja, moramo pa tudi sodelovati, da bi ponovno vzpostavili povezavo z EU.

Aleš Bošnjak je rekel, da bo poskusil vzpostaviti povezavo z EU in da so knjižnice agencije znanja. Glede govoric pa, da bo govor o njih pod točko razno. Prosil je Bhanuja Neupaneja, naj pomaga vzpostaviti povezavo z EU, in rekel, da bosta o tem govorila ob drugi priložnosti.

Ismet Ovčina je rekel, da je hvaležen za podporo in da bo Svet storil, kar na svoji ravni lahko stori. Vsi so se s tem strinjali in 3. točka dnevnega reda je bila zaključena.

Naslednja točka dnevnega reda je bila možnost vključitve Hrvaške v mrežo COBISS.net in sodelovanje nacionalnih knjižnic.

Aleš Bošnjak je pojasnil ozadje vključevanja knjižnic iz Hrvaške. Nekatere hrvaške knjižnice so izrazile željo, da bi se pridružile COBISS-u. Hrvaška uporablja nekaj knjižničnih informacijskih sistemov, a nekateri od njih naj ne bi bili kos svoji nalogi. Že dolgo nazaj so se nekatere splošne knjižnice pridružile COBISS-u, vendar nacionalna knjižnica nikoli ni sodelovala. Profesorica bibliotekarstva v Osijeku je želela svoje študente učiti o COBISS-u, zato se je udeležila nekaterih tečajev COBISS. Osijek je zdaj možen kandidat za pridružen COBISS-u. Tudi oni so omenili, da niso zadovoljni s svojim trenutnim sistemom. IZUM je dobil tudi klic iz Koprivnice (hrvaško mesto s približno 50.000 prebivalci), kjer bi tudi radi spremenili svoj sistem in že imajo nekaj sredstev. Prosili so za ponudbo in IZUM jim je posredoval zelo konkurenčno ponudbo. Pogovarjali so se tudi o pridobivanju podatkov iz drugega sistema, da bi jih konvertirali v podatke COBISS, in ugotovljeno je bilo, da bi njihove podatke lahko konvertirali v format COMARC/B. Obstaja pa velika ovira: vse knjižnice večino svojih zapisov prevzemajo iz Nacionalne in univerzitetne knjižnice (Nacionalna in sveučilišna knjižnica) v Zagrebu, kjer kreirajo zapise za celotno hrvaško produkcijo, in knjižnice bi to možnost rade obdržale. Začela so se že pogajanja s hrvaško Nacionalno in univerzitetno knjižnico. Sedanja ravnateljica Nacionalne in univerzitetne knjižnice v Zagrebu je bivša profesorica COBISS-ovega magistrskega študija\*. Izpostavljeno je bilo vprašanje glede možnosti izmenjave zapisov med hrvaško Nacionalno in univerzitetno knjižnico in državami znotraj mreže COBISS.net.

\*OPOMBA: Navedba omenjenega »COBISS-ovega magistrskega študija« se glede na razpisan javni natečaj dejansko in pravilno glasi **Izredni enopredmetni univerzitetni diplomski študij informacijskih znanosti – knjižničarstvo**, katerega namen pa je bil med drugim tudi širitev mreže COBISS.net.

Aleš Bošnjak je člane Sveta prosil, naj povedo, ali bi radi prevzemali zapise hrvaške Nacionalne in univerzitetne knjižnice in ali bi bili pripravljene z njimi deliti svoje zapise.

Ismet Ovčina je rekel, da se strinja s predlogom in ga v celoti podpira.

Tudi Vladimir Pištalo se je strinjal z Ismetom Ovčino in rekel, da je to zelo dobra ideja. Končna odločitev ostaja v Zagrebu, vendar pa je to zelo dober razvoj v pravi smeri.

Vjenceslava Ševaljević je povedala, da so zelo zadovoljni s to idejo in da jo podpirajo.

Rumyana Petrova je prav tako izrazila svojo podporo v imenu Nacionalne knjižnice Bolgarije.

Žaklina Gjalevska je povedala, da se ji zdi ideja odlična in da bi bilo treba sodelovanje vzpostaviti čim prej. Imajo zelo dobre odnose z nacionalno knjižnico v Zagrebu in bodo njihovo bazo podatkov veliko uporabljali. Sodelujejo tudi na drugih področjih. Za Hrvaško bo njihova baza podatkov prav tako zelo koristna in to je dober prvi korak k temu, da se Hrvaška vključi v mrežo. Povedala je tudi, da bo direktor makedonske nacionalne knjižnice navdušen nad idejo o izmenjavi zapisov.

Arta Kqiku se je strinjala s predlogom.

Mirlona Buzo je povedala, da podpira idejo in je zelo vesela.

Željka Komlenić je povedala, da podpira idejo o možni širitvi mreže, a se mora o izmenjavi zapisov posvetovati s svojo direktorico.

Aleš Bošnjak je povedal, da bodo najprej začeli pogajanja in nato poiskali način za tehnično izvedbo. Vsem se je zahvalil za podporo in povedal še, da bo prvi sestanek naslednji mesec v Zagrebu.

Ismet Ovčina je zaključil to točko na dnevnem redu z besedami: »Stare ideje, nove možnosti.« Alešu Bošnjaku je zaželel veliko sreče pri pogajanjih s Hrvaško.

Naslednja točka na dnevnem redu je bila predstavitev storitve Unpaywall in njena možna integracija v COBISS+.

V uvodu je Aleš Bošnjak povedal, da bo Davor Bračko predstavil funkcionalnosti te storitve. Storitve je brezplačna in jo lahko integrirajo v COBISS+, vendar je za to potrebnih nekaj tehničnih korakov. Tuji viri so običajno zelo dragi. IZUM bi lahko storitev Unpaywall integriral najkasneje v 6 mesecih.

Davor Bračko je nato predstavil servis Unpaywall. Gre za storitev, ki vzdržuje bazo podatkov s povezavami do celotnih besedil člankov iz virov v odprtem dostopu z vsega sveta. Vsebine črpa iz legalnih virov, kot so repozitoriji univerz, vlad in akademskih društev, vključuje pa tudi vsebine v odprtem dostopu založnikov samih. Unpaywall je globalni iskalnik za znanstvene publikacije in druge rezultate raziskovalnega dela, ki ponuja več kot 30 milijonov brezplačnih znanstvenih člankov v odprtem dostopu. Celotni članki so dostopni v več kot 50.000 repozitorijih. Poleg tega storitev Unpaywall ni omejena na IP-področje neke univerze ali na katero koli drugo obliko avtentikacije. IZUM lahko Unpaywall integrira v COBISS+ kot specialno bazo podatkov, do katere lahko dostopajo vsi uporabniki COBISS+ v državah članicah mreže COBISS.net. IZUM lahko to uredi najkasneje v šestih mesecih. Davor Bračko je nato vprašal člane odbora, naj se odločijo, ali bi bila ta storitev zanje koristna in ali naj jo IZUM implementira.

Aleš Bošnjak je potem dodal, da bo IZUM integracijo storitve Unpaywall dodal v delovni načrt za naslednje leto. Če bo integracija vključena v letnem programu dela, lahko IZUM implementacijo izpelje najkasneje v 6 mesecih, tako vodja sektorja za razvoj programske opreme v IZUM-u. Ko bo integracija zaključena, bo IZUM pripravil tudi predstavitev storitve.

Vsi so se strinjali.

Aleš Bošnjak je povedal, da je treba vprašanja glede tega nasloviti na Davorja Bračka.

Zadnja zadeva na dnevnem redu je bila točka razno.

Ismet Ovčina je želel poudariti dve zadevi. Najprej je spregovoril o drugih *Dnevih COBISS*, ki jih je 14. in 15. oktobra 2021 organizirala Nacionalna knjižnica Bosne in Hercegovine. Med drugim se jih je udeležil tudi Jasmin Branković, pomočnik ministra za izobraževanje in znanost Bosne in Hercegovine. Podpisane so bile pogodbe z novimi knjižnicami članicami iz tuzelske regije. Pomembna tema so bile tudi bibliografije, *Dnevi COBISS* pa so se zaključili s promocijo bibliografij – izdaje Nacionalne in univerzitetne knjižnice BiH. Dogodek je potekal v živo, če pa se kdo ni mogel udeležiti v živo, je bil dogodek na voljo tudi prek orodja Zoom. Dnevi COBISS so pritegnili veliko medijsko pozornost.

Druga zadeva so pisma, ki jih je Tomaž Seljak poslal članom Sveta in drugim ustanovam z namenom diskreditacije trenutnega vodstva IZUM-a. Ismet Ovčina je povedal, da je bil Tomaž Seljak v času svojega mandata zelo aktiven direktor, ki je naredil veliko za COBISS, vendar je zdaj nastopil čas, da se Svet distancira od njegovih izjav in izrazi podporo trenutnemu vodstvu. Predlagal je, da člani Sveta potrdijo pisno izjavo.

Aleš Bošnjak je predlagal, da izjavo deli na zaslonu in jo prebere na glas. Povedal je še, da bi bila pogajanja povsod lažja, če bi Svet tudi formalno izrazil podporo trenutnemu vodstvu.

Ismet Ovčina je nato prebral naslednjo izjavo:

*Svet COBISS.Net je seznanjen z nenavadno korespondenco prvega direktorja IZUM-a, ki je usmerjena v prejšnjega in zdajšnjega direktorja IZUM-a, IZUM-ov upravni odbor, pristojna ministrstva, ki upravljajo ustanovne pravice IZUM-a kot javnega zavoda, in direktorje in direktorice nacionalnih knjižnic v mreži COBISS.net, ki so hkrati tudi aktivni člani Sveta COBISS.Net.*

*Članice in člani Sveta COBISS.Net IZUM-u in njegovemu vodstvu izražajo svojo polno podporo.*

Aleš Bošnjak je poudaril, da je problem tudi to, da Tomaž Seljak zavajajoče naslavlja uradne osebe in druge pomembne ustanove, kot so npr. ambasade, kar spodkopava verodostojnost IZUM-ovega vodstva.

Ismet Ovčina je prosil Svet, da glasuje za pisno izjavo. Vsi člani Sveta so glasovali za.

Ismet Ovčina je nato dodal, da gre za zelo pomembno sporočilo.

Na koncu je povedal, da je bila seja zelo uspešna in vse opomnil, naj pošljejo svoje načrte za financiranje. Nato je pozval Bhanuja Neupaneja, naj poda nekaj zaključnih predlogov.

Bhanu Neupane se je vsem zahvalil za živahno diskusijo. Člane Sveta je pozval, naj pišejo Unesco, če imajo kakšne projekte, ki so morda malce izven IZUM-ovega dometa, pa bi bili morda zanimivi za UNESCO. Kaj naj COBISS dela v letih 2022 in 2023? Če boste organizirali kakšen dogodek, izdali knjigo ali publikacijo, začeli nov projekt, potem se lahko UNESCO poveže s preostalimi člani in organizira financiranje.

Aleš Bošnjak se je nato zahvalil za podporo, ki mu jo je izkazal Svet. Obljubil je najboljše možne storitve za mrežo COBISS.net in da bo naredil vse, kar je v njegovi moči, da podre družino COBISS.net. Vse zbrane je še enkrat spomnil, da je rok za oddajo predlogov 15. november. Vprašanja naj naslovijo na Davorja Bračka ali Aleša Bošnjaka.

Ismet Ovčina in Aleš Bošnjak sta se vsem zahvalila za udeležbo.

Seja se je zaključila ob 11.15.

Zapisničarka: Petra Bridges; IZUM, Slovenija

Predsednik Sveta: dr. Ismet Ovčina

Direktor IZUM-a: dr. Aleš Bošnjak